Poštnina plačana v gotovini

Sped. in abbon. postale - II Gruppo 70 %

Katoliški GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
34170 Gorica, Riva Piazzutta, 18 - Tel. 83-177
PODUREDNIŠTVO:
34135 Trst, Vicolo delle Rose, 7 - Tel. 414646

Letna naročnina, Italija . . Lir 8.000
Letna inozemstvo . . . . » 13.000
Letna inozemstvo, USA dol. 15
Poštno čekovni račun: štev. 24/12410

Leto XXX. - Štev. 28 (1511) | Gorica - četrtek, 13. julija 1978 - Trst | Posamezna številka Lir 200

Razmišljanje ob novem predsedniku

Izvolitev Sandra Pertinija za predsednika italijanske republike je priklicala v zavest tudi vprašanje demokratične svobode in diktature. Kot so javna občila močno poudarjala, je Sandro Pertini preživel v fašističnih ječah ali v konfinaciji 14 let. Med zadnjo vojno je bil tudi obsojen na smrt. Toda zbežal je in in je sedaj ta »veliki zločinec« postal predsednik republike ter dobil pri izvolitvi doslej največ glasov, več kot kateri koli predhodnikov na tem visokem mestu.

Zastavlja se zato moralno vprašanje o pravičnosti diktatorskih sodišč in njihovih zaporov. Vprašanje je aktualno, saj se Pertinijeva usoda vedno znova ponavlja tudi v današnjem svetu, kakor se je v polpretekli zgodovini.

POROČAJO ČASOPISI

Zadnji dan junija je bil obsojen na 8 let ječe vzhodnonemški ekonomist Rudolf Bahro. Tiskovna agencija ADN pravi, da zato, ker je izdal tajne vesti »krogom, ki so sovražni Nemški demokratični republiki«. Toda kaj je zagrešil? V Zah. Nemčiji je izdal knjigo z naslovom »Alternativa«, ki v njej zagovarja potrebo po ustavni opoziciji znotraj Nemške demokratične republike, to se pravi, da zagovarja opozicijo proti vladajoči komunistični stranki.

Katoliški škofje Južne Afrike so naslovili na prvega ministra Johna Vorsterja poziv, naj izpusti 19 zastopnikov Mladih krščanskih delavcev (JOC), ki so v zaporu brez procesa, ali naj vsaj objavi, česa jih dolži. Poziv so podpisali kardinal Mc Cann, štirje nadškofje in šest škofov. Poleg tega škofje pozivajo Vorsterja, naj odstopi od nepopustljive politike apartheida. Mladi krščanski delavci so mednarodna organizacija. V Južni Afriki se na poseben način borijo za socialno pravičnost črnih delavcev. Med aretiranimi je 17 črncev in dva belca.

V ponedeljek 10. julija se je začel proces proti sovjetskemu pisatelju Aleksandru Ginzburgu. Mož ima 41 let in je 17 mesecev v preiskovalnem zaporu. Prej je že prebil 11 let v zaporih in na prisilnem delu. Istega dne se je začel proces tudi proti Anatoliju Šaranskemu, ki je prav tako oporečnik. Dolžijo ga veleizdaje in mu grozi težka ječa ali celo smrt.

VELJAVNOST POLITIČNIH PROCESOV

Iz časopisnih poročil enega tedna smo izbrali nekaj vidnejših primerov, kako se v raznih diktaturah teptajo osnovne človečanske in demokratične pravice, zaradi česar prihaja do tako imenovanih političnih procesov. Kakšno veljavo imajo taki procesi, priča Sandro Pertini, pričajo pa tudi že zelo številne rehabilitacije, to je procesi po smrti, v katerih so novi sodniki priznali, da so bili prejšnji krivični in so po nedolžnem obsodili celo na smrt politične nasprotnike raznih diktatorskih režimov.

Amnesty International se zato upravičeno bori v takih primerih za usodo političnih pripornikov, ker so res sramota današnje družbe. Tudi v našem časopisu večkrat poročamo o nastopih te organizacije. Zato bralci vedo, da se danes kršijo človečanske pravice po vseh kontinentih, ker povsod najdemo diktatorske režime.

Ti so si pa slični kot jajce jajcu, četudi so različno obarvani kot velikonočni pirhi, vendar bistvo ni barva, bistvo je diktatura, samodrštvo. To se pravi oblast, ki meni, da je večna, nedotakljiva, nezmotljiva, oblast, ki ne vlada v imenu ljudstva, temveč v imenu močnejšega. Zato je v diktaturi že vsaka kritična misel glede oblasti zločin zoper državo in narod, kajti narod je po njihovem gledanju stranka, v stranki pa njen voditelj.

SLOVENCI SMO RADI NESTRPNI

Če pogledamo k nam Slovencem, bomo videli, da smo zelo nagnjeni k politični nestrpnosti. Svoje politično prepričanje imamo kot nekaj nezmotljivega. Zato se tista stranka, ki pri nas pride na oblast, takoj počuti kot neke vrste diktator in svojo oblast tudi samodrško izvaja. Njen voditelj postane nekaj svetega. Tako je bilo v preteklosti, tako je danes. Zgledov ne manjka, naj si jih vsakdo poišče sam.

Toda truditi se moramo, da to težnjo, ki nam je kot narodu prirojena, premagujemo in se ji z vsemi močmi upiramo, ker je bila kriva najhujših narodnih polomij in tragedij v preteklosti. Bog daj, da bi ne postala kriva naše zadnje tragedije, naše narodne smrti v zamejstvu.

K. H.

■ 6. julija opolnoči je uradno zapadel rok, v katerem so se zdravniki z uradnim pismom pokrajinskemu zdravniku lahko, sklicujoč se na ugovor svoje vesti, odpovedali opravljanju posegov za prekinitev nosečnosti. Vsaj polovica italijanskih porodničarjev (ginekologov) se je odločila za bojkot zakona. Najvišje odstotke so zabeležili (do 95 %) na Siciliji, v Kampaniji, v Rimu, na Južnem Tirolskem in Tridentinskem, najnižje pa v Emiliji in Romagni. Stvar torej ne gre tako kot so si nekatere stranke to predstavljale. Zato predsedstvo združenja italijanskih ginekologov AOGOI že zahteva, naj parlament zakon »popravi« in črta člen o moralnem oporečništvu, ki »posameznikom dopušča, da predpostavijo v svojo korist splošni ter tako ovirajo uresničitev politične volje parlamenta«. Po mnenju takih je torej rimski parlament postal tista ustanova, ki kroji moralne zakone. Seveda je tako stališče nevzdržno, saj pomeni nasilje nad vestjo in osebno svobodo človeka.

■ Novi predsednik italijanske republike Pertini je dva dni po izvolitvi v strogo zasebni obliki obiskal v Turriti Tiberini grob umorjenega predsednika DC Alda Mora.

Italija ima novega državnega poglavarja

Šestnajst glasovanj je bilo potrebnih, da je Italija po odstopu Leoneja dobila novega predsednika. Ko je vodstvo DC pristalo na socialista Sandra Pertinija, je postalo jasno, da bo izvoljen, saj so se zanj že prej opredelili socialisti in komunisti. Pertini je od skupnih 995 glasov prejel kar 832.

Že pred volitvami so predstavniki strank poudarjali, da bo moral biti novi predsednik »pošten, iskren demokrat in antifašist«. Vse to za Pertinija v polni meri drži. Škoda le, da je že močno v letih (25. septembra bo izpolnil 82 let) in da je malo verjetno, da bo končal svojo sedemletno predsedniško dobo. Vsekakor pa bo prinesla njegova izvolitev novo vzdušje v predsedniško palačo na Kvirinalu, kajti Pertini je v zvestobi načelom demokracije in svobode bil vedno dosleden in neizprosen.

Značilne so njegove besede ob nastopnem govoru pred obema zbornicama preteklo nedeljo: »Toda če bi meni, ki sem bil vse življenje socialist, ponudili najbolj radikalne socialne reforme za ceno svobode, bi jih zavrnil, kajti svoboda ne dopušča zamenjave.« In spet: »Država mora biti pravična, močna in človeška. Močna do krivcev, človeška do slabotnih in razdedinjenih. Pred nasiljem nobenega popuščanja. Smo proti nasilju, ker smo odločni branilci demokracije in življenja vsakega državljana.«

ŽIVLJENJSKA POT

Pertini je po rodu iz kraja Stella (Savona v Liguriji). Diplomiral je na dveh fakultetah: pravni v Genovi in za družbene vede v Firencah. V socialistično stranko je vstopil leta 1918 in ji ostal zvest vse življenje. Do fašizma je bil vedno neizprosen. Prvič je bil aretiran že leta 1925, nato pa še ponovno. Razen kratkega obdobja, ki ga je kot politični begunec preživel v Franciji, je večino let od 1929 do 1943 preživel po ječah in v konfinaciji.

Leta 1943 je bil obsojen na smrt, a mu je uspelo pobegniti iz ječe. Vključil se je v odporniško gibanje, po zmagi zaveznikov, ki je tudi za Italijo pomenila povratek k demokraciji, pa se je vključil v izgradnjo mlade republike. Izvoljen je bil v ustavodajno skupščino, nato pa petkrat v rimski parlament, kateremu je predsedoval od 1968 do 1976. S svojo premočrtnostjo, osebno moralno strogostjo in čutom za pravičnost si je pridobil veliko prijateljev tudi med političnimi nasprotniki.

V svoji stranki se je vedno boril za premostitev struj, posvečal pa se je tudi političnemu časnikarstvu, najprej v socialističnem dnevniku »Avanti!«, nato pa v genovskem listu »Lavoro nuovo«.

Pertini je poročen. Njegova žena Karla je časnikarka in precej mlajša od njega. Sklenila je, da se z možem ne bo preseilla v predsedniško palačo na Kvirinalu, ampak bo ostala v sedanjem stanovanju.

PRVA PREDSEDNIKOVA POSLANICA

Dan po izvolitvi je Pertini prisegel pred obema zbornicama zvestobo ustavi, nato pa imel pozdravni govor. Dejal je, da bo bedel nad pravicami, ki jih ustava daje državljanom in da bo branil enotnost in neodvisnost države. Italija naj bo pobudnica miru v svetu. Spraznijo naj se vojaški arzenali, ki sejejo smrt, napolnijo pa naj se žitnice, ki nudijo življenje milijonom lačnih.

Vsem je treba zagotoviti delo. Brezposelnost je strahotno zlo, ki vodi v obup. On sam, Pertini, jo je izkusil. Ko je bil begunec v Franciji, se je opriel vsakega dela. Bil je zidar, pleskar, v neki garaži je pral avtomobile bogatih Francozov. Posebej je treba misliti na brezposelno mladino, ki je najbolj izpostavljena pobudam skrajnežev. Tudi stanovanjski problem je treba rešiti, enako šolo, ki je v močni krizi.

V govoru se je Pertini posebej spomnil Alda Mora, ki da je bil pošten človek, nadarjen politik in mož visoke kulture. Če ne bi bil kruto umorjen, bi on sedaj zasedal predsedniško mesto. Pohvalil je italijansko ljudstvo, ki je to preizkušnjo dostojanstveno prestalo.

Nato je Pertini pozdravil oborožene sile in jim izrekel svoje zaupanje, enako sodne in upravne organe, varnostne sile, ki pa bi morale biti ekonomsko bolje plačane ter vse delovne ljudi. Spomnil se je tudi vseh tovarišev trpinov iz časov protifašističnega boja ter svojega predhodnika Leoneja, ki »sedaj živi v grenki osamljenosti«.

Pertini je končal svoj govor s tem, da se je proglasil za brata vseh Italijanov v skupni ljubezni do domovine in v nenehnem teženju po svobodi in pravičnosti. Proč zato s starimi zamerami, s katerimi se ne zgradi nič pozitivnega ne v morali in ne v politiki. On, Pertini, je prenehal biti človek ene stranke. Od sedaj je predsednik vseh Italijanov.

Takoj po prevzemu najvišje oblasti je Pertinija obiskal predsednik vlade Andreotti, in mu, kakor je že ustaljen običaj, izročil ostavko svoje vlade. Pertini pa ostavke ni sprejel. Tako vladne krize, ki so se je mnogi upravičeno bali, ne bo.

Pozdravni telegram deželne SSk novemu predsedniku republike

V imenu deželnega svéta in tajništva Slovenske skupnosti je predsednik Andrej Bratuž poslal pozdravni telegram s čestitkami novoizvoljenemu predsedniku republike posl. Sandru Pertiniju. V telegramu poudarja protifašistično preteklost državnega poglavarja in njegovo zvestobo idealom demokracije in odporniškega gibanja, kar je jamstvo za nadaljnje in popolno izvajanje načel republiške ustave. V tem duhu izraža SSk prepričanje, da bo novi predsednik s svojim vplivom posredoval za izglasovanje zaščitnega zakona za slovensko manjšino v Italiji, ki je tudi s svojimi žrtvami veliko pripomogla k zmagi nad fašizmom in vzpostavitvi demokracije.

■ Republika San Marino je dobila levičarsko vlado, ki si jo delijo komunisti in socialisti z 31 glasovi v parlamentu. Ta šteje 60 poslancev. Največja opozicijska stranka DC razpolaga s 26 mesti.

Kongres za zaščito ogroženih jezikov in kultur

Od 22. do 25. julija bo v Barceloni VII. kongres Mednarodnega združenja za zaščito ogroženih jezikov in kultur. Ta svetovna organizacija se že od 1964. leta zavzema za pravice nesvobodnih narodov in narodnih skupnosti, zato se njeni člani vsaki dve leti zberejo na svojem kongresu pri eni od ogroženih skupnosti. Tako je bil npr. IV. kongres 1972. leta v Celovcu, V. kongres pri Baskih v Ustaritzu na Francoskem, VI. kongres pa v Aosti.

Letos pa se obljublja slovesen kongres v glavnem mestu Katalonije, ki si je pred kratkim pribojevala avtonomijo. Prav zaradi te nenavadne priložnosti, da je organizacija gost dežele, ki je nedavno še na skrivaj pošiljala svoje predstavnike v tujino, je primerno, da se kongresa udeležijo številni zastopniki skupnosti, ki še zdaleč ne uživajo tistih pravic, ki so v Kataloniji zdaj postale resničnost.

Vsakdo se lahko kot prijatelj udeleži kongresa, zakaj že od samega začetka, to je od ustanovitve združenja velja, da morajo udeleženci sami poskrbeti za stroške potovanja, hrane in stanovanja. Tudi turistu, ki odhaja predvsem zaradi mika novih krajev, se udeležba na takem mednarodnem kongresu splača, saj nova poznanstva samo utrjujejo vezi, ki že zdaj na daljavo povezujejo skupnosti, ki se zavzemajo za pravično rešitev narodnih, etničnih in jezikovnih pravic.

Kdor bi se kongresa želel udeležiti, se lahko javi na naslov: Jordi Pou i Vidal, c. Amigò 28, Barcelona 21. Tel. 2287130 ali pa 2007848. Omenjeni gospod bo rezerviral sobo v hotelu.

■ Na brzovlaku, ki povezuje pokrajino Cornwall z Londonom je v enem izmed spalnikov izbruhnil požar, ki se je razširil še na drugi vagon. Verjetno je kak potnik zaspal s cigareto v rokah. Požar je terjal življenje 11 potnikov, ki so zgoreli, 30 pa jih je bilo ranjenih.

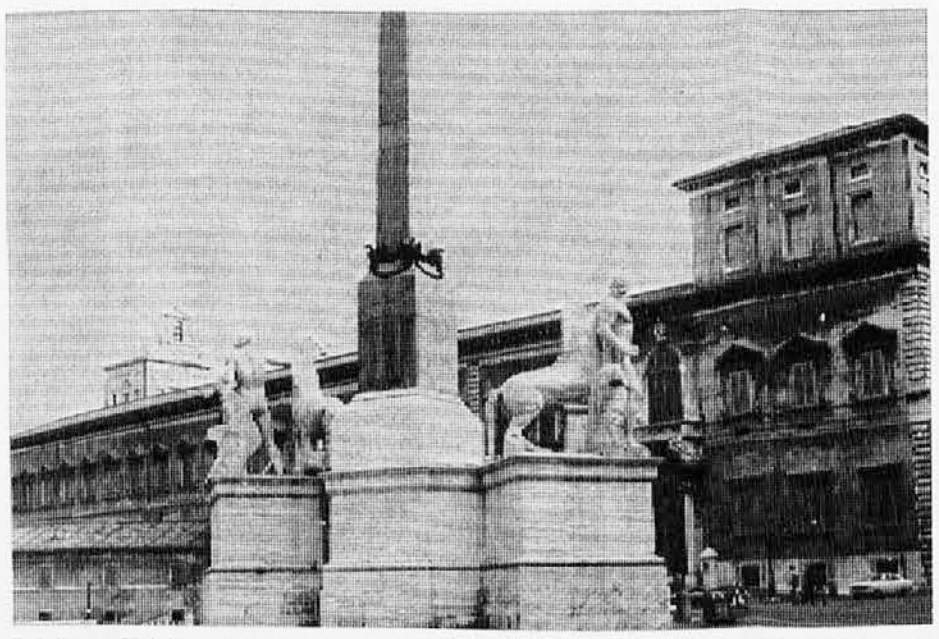

Palača na Krivinalu v Rimu, kjer živi vsakokratni predsednik italijanske republike. Od sobote 8. julija je to Sandro Pertini, socialist in odločen protifašist

Beseda o Ladu Piščancu

(Govoril Boris Pahor na radiu Trst A)

Govor je bil o njem, o krivični obsodbi, o njegovem koncu, pa sem se zamislil in ga videl takega, kakršen je bil v dneh, ko sem zapustil teološki študij. Nisva si bila blizka kakor na primer s Francetom Svetom ali potem z Lojzetom Kocjančičem. France (visoke postave in bledega, zamišljenega obraza, dobrih oči lirika-filozofa), se je večkrat potrudil, da je pregledal moje prve literarne poskuse. Z Lojzetom pa sva se vzpela na vse vrhove Julijskih Alp, kar jih je bilo dosegljivih v loku tedanje meje, od Višarij do Viša, od Montaža do Prestreljenika in Kanina.

Lado je bil izrazit predstavnik kulturne aristokracije, ki se je ob dr. Juvančiču zavzemala za slovensko slovstvo ter za nove poglede na duhovni svet, kakršne so v Juvančičevi knjižnici spoznali ob Guardiniju in ob spisih drugih nemških avtorjev. Moja tržaška preteklost, moj neofitski položaj v poznavanju slovenske kulture, moja občutljivost in kritično ocenjevanje samega sebe — vse to je odločilo, da se z Ladotom nisva zbližala. Srečevala sva se na sprehodu po vrtu, ko je on iskal obliko stihu, ki se mu ni hotel izoblikovati, jaz pa grebel vase, da bi našel moč za zrelo življenjsko odločitev. In sva se ob takem srečanju pozdravila s prisrčnim, a obenem odsotnim smehljajem ljudi, ki želijo ostati osamljeni v svojih mislih.

Lado je bil lep fant, ki se je svojih izjemnih potez zavedal, ni pa tega poudarjal. Njegova lica so kdaj imela pridih dekliške mehkobe, ki pa se je odsrkala, ko je živa razprava razvnela njegov obraz. V pogovoru se je navdušil s tako mladostnim zagonom, da sem ga jaz, ujet v svoje nerešene probleme, gledal z odmaknjenim občudovanjem.

Kakor on sam, sem bil seveda tudi jaz deležen tiste trajne tesnobe, ki nas je začela oblegati že v ranem jutru, ko so nas jele zalezovati nenaklonjene zenice preklaste postave, ki nas je neslišno pričakala ob zavoju stopnic ali za vogalom dolgega hodnika. Vendar je Lado zavoljo zavesti, da pripada tesno povezani skupini razgledanih mladih intelektualcev, sprejemal tisto nujno zlo z nekako sproščenostjo in gotovostjo o svoji posebnosti in veljavi; medtem ko se je v meni gostila trpkost in so se že javljale klice upornega potepuškega izziva.

Skupaj pa sva bila v zboru, ki ga je vodil Filej. Ne vem, kako je prišlo do tega, da je moj drugi tenor dobil tako dobro oceno, kajti tisti zbor je premogel glasove, ki bi bili v čast kateremu koli oktetu. Pozabil sem na glasove drugih, še zmeraj pa odmevata nekje v meni Lojzetov tragični, razklani, a mogočni in vibracijsko bogati bas, pa Ladotov glas, ki je imel zven dragocene strune, tako da sem večkrat imel vtis, da bo prešel mejo in se prelil v čudežni sopran.

Saj, kar poleg tega, da se je izpovedal v pesmih, ki jih je pisal, je njegovo notranje bogastvo planilo na dan takrat, ko je pel. In skoraj bi rekel, čeprav ne bi hotel soditi njegovih stihov, da se je v petju bolj izvirno in bolj sproščeno izrazil kakor v svoji liriki.

Zvok njegovega glasu pa morebiti brni še zmeraj tako razločno ob meni zato, ker me je večkrat pretresel prav sredi sten mračnega svetišča, kjer so duhovni možje zahtevali od nas zatajitev naše najgloblje biti. Tam, v tisti mrki kapeli sta si večkrat zamenjali vlogi Lojzetov odpor, ki je prihajal iz naših globin, pa Ladotovo povzdigovanje naših življenjskih sil. Tako se je ob vsaki priložnosti slovenski duh reševal gregorijanske monoličnosti v zaletu, pri katerem se je sprostila vsa Ladotova radoživost in vse njegovo mladostno hrepenenje.

In razumljivo je, da se je ob taki sprostitvi našega čustvovanja vznemirila budnost našega dolginastega suhljatega čuvaja, ki je bdel nad našimi vestmi. Še zdaj ga kdaj v spanju vidim, kako vrh stopnišča oprezuje za nami, in slišim šelest sutane, ki poplesuje ob tenkih gležnjih...

No, takrat so odločili, da nas v potrditev naše prekrstitve v tradicionalne rimske teologe popeljejo v Vatikan, da nas vse skupaj zavežejo novemu patriotskemu duhu tudi s tem, da se v središču novega cesarstva poklonimo najvišji cerkveni avtoriteti.

Seveda takrat večina izmed nas ni ugovarjala ti avtoriteti kot taki, ni pa sprejemala njene klonitve pred raznarodovalnimi zahtevami državne oblasti. Bili smo solidarni z odslovljenima vladikama Sedejem in Fogarjem. Kar se mene tiče, pa sem že tedaj pritrjeval Dostojevskega »Velikemu inkvizitorju« in sem bil že onkraj vsega tistega ozračja; samo še zadnji rez je manjkal.

A tam, pred sedežem, kjer je Pij XI. sprejel na videz prečiščene sinove, to se pravi narodno indiferentne člane matere Cerkve, smo se bili slovenski teologi neopazno ločili od italijanskih. In ko je bilo videti, da se je vsa slovesnost že iztekla v najlepše zadoščenje marljivih organizatorjev, se je naenkrat pred sedečim papežem vzdignil mogočen val slovenskega zbora.

Bilo je starodavno besedilo, katerega je uglasbil Stanko Premrl, pela pa grla, ki so na mah zagospodarila v dvorani, v palači, v vsem oblastvenem središču katolištva. Mogoče so bili stavki iz Brižinskih spomenikov. Ne vem, nekje imam spravljen tisti list notnega papirja, a sem ga založil. Vem pa, da je bil vtis, ki ga je naredilo name tisto petje, tako pretresljiv, da mi ob spominu nanj še zdaj teče mršavica po hrbtenici.

Bil je dokaz naše biti, bila je globoka tožba in obtožba, bil je hkrati opomin in moška prošnja. A obenem je bilo tudi žuborenje mladih vod, ki si ne pustijo kratiti nujnosti svojega toka; bil je slovesen spev našega upanja v vstajenje.

In prav Ladotov glas je v tem skupnem vzponu prevladoval. Kakor zmeraj je tudi tokrat prerasel vse druge, ki smo se v njem poveličali.

Vatikansko dvorano pa je zajela tišina, v kateri so bili Pij XI., njegovi dvorjani in naši nadzorniki zamolklo nemi, kajti na križ pribita narodna skupnost jih je postavila pred resnico, pred katero so se iz maziljenih knezov spremenili v obsojence: naše petje je bilo postalo spraševalec njihove vesti.

Taka so torej bila teološka leta Ladota Piščanca in naša.

Taka je njegova podoba, kakor se mi je vtisnila v spomin. Drugi bi jo seveda natančneje opisali. Vendar gre meni za to, da ugotovim, kako nečastno dejanje je storil, kdor je tega čudovitega mladega fanta v svoji knjigi prikazal kot človeško skazo in duhovniško revo zato, ker ga je hotel prikazati kot izdajalca. Eno pa je gotovo: s takimi nečistimi potvorbami ni mogoče potrjevati nekega gledanja na svet; tak falzifikat je lahko samo dokaz, da je tudi izkaznica, s katero nekdo skuša dokazati svojo levičarsko pravovernost, ponarejena.

Zakonski predlogi PCI o zaščiti Slovencev in Furlanov

V začetku junija je priredila italijanska komunistična stranka v Trstu tiskovno konferenco, na kateri sta njen deželni tajnik Cuffaro in slovenska senatorka na komunistični listi Jelka Gherbez poročala o zakonskem predlogu za globalno zaščito Slovencev, ki ga je stranka pred kratkim vložila v senatu in ga bo kmalu tudi v poslanski zbornici. Besedilo predloga je nato objavil tudi tržaški slovenski dnevnik v svoji nedeljski izdaji.

Vsebina zakonskega predloga je razmeroma sprejemljiva, razen v členih, ki se nanašajo na slovensko šolstvo. V njih ni namreč v nobenem primeru predviden samostojen slovenski šolski okraj, pač pa se govori le o deželnem svetu za slovensko šolo, čigar mnenja naj bi bila obvezujoča za vprašanja šole, v pristojnosti deželne uprave.

Toda zakaj se PCI tako krčevito upira ustanovitvi slovenskega šolskega okraja, ki bi edini zagotovil enakopravnost slovenskih šol z italijanskimi? Mar zato, da ne bi odvrnila od sebe nacionalističnega dela svojih privržencev, če bi pristala na takšno enakopravnost med slovenskimi in italijanskimi šolami?

Drugo poglavje je čas, v katerem bi bil tak zakon sprejet. Bil naj bi predvsem prispevek za izdelavo dokončnega globalnega zakona o slovenski narodni skupnosti, za katerega je že bila imenovana posebna vladna komisija. Lepo in prav, toda moti dejstvo, da so komunisti predložili v obeh zbornicah zakonski predlog o zaščiti slovenske narodne skupnosti že pred osmimi leti in da doslej še ni prišel v obravnavo. Kako to, da stranka za to v vseh teh letih ni poskrbela? Zakaj pa ga je sploh takrat vložila? Samo iz propagandnih razlogov?

In končno, koliko bodo vredni tudi vsi globalni zakoni, četudi enkrat sprejeti, če pa bo vsa slovenska zemlja že večinoma razlaščena in bo naša skupnost v deželi brez lastnega življenjskega prostora? Spomnimo samo na zadržanje partije do razlastitev po slovenskih občinah okrog Trsta, zadnji primer je občina Devin-Nabrežina! Spomnimo na dosledno odklonljivo stališče italijanskih strank do slovenskih zahtev prav sedaj po Osimskih sporazumih, ki naj bi prinesli v deželo duha sodelovanja in razumevanja.

In prav pred zadnjimi volitvami nova bomba presenečenja PCI za Slovence, poseben zakonski predlog, na katerega je stranka pomislila prav sedaj v celih osmih letih, odkar je vložila svojo prvo inačico!

Podobno kot Slovence, če ne še bolj, je PCI letos presenetila tudi Furlane. Tudi zanje je vložila poseben zakonski predlog, ki je, za začetek, veliko krajši od slovenskega in očitno le prikladna vaba. Pretekla bodo leta, preden se bo o furlanski zaščiti sploh resno govorilo, do tedaj pa naj ta zakonski predlog vabi furlanske volivce na komunistično listo. Drugačno sklepanje bi bilo težko, glede nato, da je PCI doslej vsakršni furlanski kulturni ali gospodarski samoupravi ostro nasprotovala. Verjetno iz istih razlogov, kot je bila njena zavzetost za Slovence zgolj formalistična, da si ne bi odtujila svojih številnih nacionalističnih privržencev. Toda nacionalizem, ki je nenaraven in je povzročil v naši deželi ogromno gospodarsko in kulturno škodo, predvsem v Trstu, ki je zaostal za trideset let od evropskega dogajanja, mora iti postopoma v zaton, njegovi ostanki, četudi včasih precej močni, ne bodo mogli današnjih razmer znova povrniti v nekdanje stanje.

PCI je v svoji furlanski zavzetosti celo prehitela DC, ker je v primeri z njo mnogo bolj disciplinirana in se morajo njeni člani ukazom z vrha slepo pokoriti, kar za DC ne bi bilo mogoče, ker bi s podobno potezo tvegala polemiko v lastnih vrstah in s tem oslabitev navzven.

Obe stranki sta zabeležili na zadnjih deželnih volitvah v primeri z glasovi oddanimi zanju leta 1976 na državnih, precejšen padec glasov v Furlaniji (vštevši Goriško), DC za več kot 22.000, PCI pa za skoraj 39.000; toda v primeri z deželnimi leta 1973 sta toliko napredovali, da sta si osvojili vsaka po en nov sedež. Ker je DC izgubila v Trstu enega, je ostala v deželnem svetu pri istem številu svetovalcev, PCI pa bo imela enega več. Taktiziranje se je torej zaenkrat izplačalo, do drugih volitev pa je še daleč in do tedaj si je mogoče izmisliti nove taktike.

Moja doživetja v čilskih gorah

Kaj naj vam pišem? O marsičem bi se dalo govoriti, a ni časa. Drugič pa je tudi to: Kaj bi prazno slamo mlatil! Domovina je tako trda z mano. Ne vem zakaj. Niti moji neposredni predstojniki mi ne odgovore, niti oni, s katerimi smo skupaj hlače trgali po rakovniških klopeh...

Od 14. do 21. decembra sva skupaj z gospodom škofom misijonarila v Islugi na Visoki planoti. Ljudje so zelo vdani pijančevanju. Pijejo zloglasno »»pusidungo«, ki ima 95% alkohola in jo kuhajo v Boliviji iz koruze. Sam hudič jih je naučil, kako se to dela. Kljub velikemu prizadevanju in opominjanju je bilo bore malo poboljšanja: stara navada železna srajca! Gospod škof bi bil rad še naprej ostal v Islugi. A ko je uvidel, da moram jaz nujno v Maniño in Camiño, da pripravim za sveti večer, se je vdal.

Iz Isluge, ki je 4.500 m visoko, sva se odpeljala ob petih popoldne 21. decembra. Tu se je začela »bolivijanska zima«: dež z bliskanjem, grmenjem in udarjajočimi strelami, po gorah pa snežni viharji. Dve sto kilometrov spodaj pa neznansko vroča Pampa z enako razbeljenim primorjem. To je svet kontrastov in skrajnosti. Podnevi povsod huda vročina, ponoči pa v gorah do pet stopinj pod ničlo. Tako se človek topi v vročini in drgeta od mraza.

Po dolgi in utrudljivi vožnji — ves čas sem sam šofiral — sva prišla 22. decembra ob 2,45 zjutraj v Iquique, ob morju, kjer je škofovo in moje stalno bivališče. Nekoliko sem zadremal in se odpočil. Uredil sem vse potrebno in znova na pot, iz Iquique v Maniño, 180 km, župnija v višini 3200 m. Prišel sem tja — malo je manjkalo, da nisem ostal v pol metra globokem blatu v Pampi, kjer delajo novo cesto — ob 7,45 zvečer.

Sklical sem igralce, ki bodo igrali Jaslice. Malce smo pokramljali, oddal sem jim obleke za sv. Tri kralje in se odpeljal nazaj ob 8,50.

Ko sem privozil v Pampo, kjer delajo novo cesto, sem moral zaviti s stare ceste, ki je polna lukenj, ven v pampo, kjer je bilo sedem vzporednih poti. Kolesa so rezala 40 cm globoko v pampski prah, ki mu tu pravijo »čuska«; je silno droben in se kar lepi na kolesa ali na čevlje. Vse je kazalo, da bom lepo izvozil, ali joj: nenadoma mi desno zadnje kolo nekam izgine: pred leti je tukaj raslo ogromno pampsko drevo »tamaruga«. Jamo so hitro zasuli in zemlja se je pod težo sesedla. Delal sem do treh zjutraj, pogrnil sem vreče pod kolo, boril se z lopato proti nesramnemu pesku, ki je grozil, da vse pogoltne, pa nič. Šel sem 8 km peš po pomoč, a je nisem dobil. Malce sem zadremal do šestih zjutraj. Od 6ʰ do 8,30 sem znova skušal z lopato, da bi vozilo rešil iz objema neusmiljenega peska, a vse zaman. Končno me je potegnil na trdno cestni vlačilec.

Nato sem vozil do pol treh popoldne pod žgočim pampskim soncem in končno le prišel v Camiño, kakih 150 km od tam, kjer sem obtičal v pesku. Ko sem se odpočil, sem poiskal »igralce«, pa joj: v moji odsotnosti se niso nič naučili. K sreči sem imel s sabo magnetofon na akumulator. Tako smo drugi dan popoldne posnemali in zvečer že zaigrali Jaslice; preprosta stvarca, pet prizorov, ki trajajo 45 minut.

Za sveti dan, 25. decembra 1977, sem si pripravil zelo dobro kosilo: gost koruzni močnik. Mislil sem si: Jaz imam vsaj to, mnogi po svetu nimajo danes niti tega. Če moja »škatla« žre — po teh strmih in nevarnih poteh porabi mnogo bencina — potem zame ostane bore malo. In ker ona mora žreti, so posledice jasne...

Tak je torej več ali manj moj delovni »urnik«. Morali bi biti vsaj trije. Tako pa je treba drveti iz ene gorske doline v drugo in še na Visoko planoto, kjer je najhujše.

Zaključek? Potrebujem pomoči: v molitvi, v denarju, v osebju. O tem zadnjem menim, da niti misliti ne smem. Povrhu se moram na stara leta še učiti tukajšnje neprežvekljive govorice. Kratek zgled: Amatañajjkamaw manqájj phurmurjjatayna. Po naše bi se to reklo: Ko sem se kopal, mi je skipela jed. Pa recite, če vas pri tem ne boli jezik in glava...

Pa vzlic temu vse iskreno pozdravljam.

Iquique, sredi aprila 1978.

Anton Gril SDB

UTRIP CERKVE

• Mednarodno središče za družinska vprašanja v Milanu je organiziralo kongres za deseto obletnico papeške okrožnice Humanae Vitae - o človeškem življenju. Na kongres so povabili tudi poljskega kardinala Wojtyla, ki je imel uvodno predavanje. Kardinal je dejal, da je papeževa okrožnica dala vzpodbudo za načrtne raziskave, ki so privedle do spoznanja, da je možno spoštovati božjo postavo v zakonskem življenju. Odgovorno očetovstvo je najvišji dar zakonskega življenja. Svoje predavanje je zaključil takole: »Čeprav sta zakon in družina privatni zadevi, je vendar od njiju odvisna usoda celih narodov, kontinentov, človeštva in Cerkve.«

• Nemški katoličani iz pokrajine Baden so pred tremi leti ob praznovanju 700-letnice strasburške stolnice obljubili v vidno znamenje povezanosti obeh narodov ob Renu, nemškega in francoskega, da bodo oskrbeli stolnico z novimi zvonovi, ki naj bi s svojim glasom oznanjali ljubezen in mir. Zvonove, sedem po številu, so sedaj dokončali v livarni v Heidelbergu (Zahodna Nemčija) in prepeljali v Strasburg.

• Poljska Cerkev se pripravlja na »Stanislavovo leto«, ki se bo pričelo 11. aprila 1979. Ta dan pred 900 leti je namreč poljski kralj Boleslav II., ki ga je pesnik Anton Aškerc ovekovečil v pesmi »Mutec Osojski«, lastnoročno umoril krakovskega škofa Stanislava. V zvezi s to obletnico je sv. oče poslal škofiji Tarnovo, kjer se je sv. Stanislav rodil, posebno pismo. »Stanislavovo leto« naj bi Poljake spomnilo na prve čase njihovega krščanstva in potrdilo njih zvestobo katoliški veri.

• Vojaška vlada v Čilu je sklenila uvesti verouk v šole in sicer v osnovne šole po dve uri tedensko, v gimnazijo pa po eno uro. Za to se je Cerkev tudi v preteklosti vedno prizadevala, pa nikdar uspela, ker je bil odpor laicističnih krogov, zlasti radikalne stranke, premočan. Predsednik konference čilskih škofov msgr. Valenzuela se je vladi generala Pinocheta zahvalil za »velikodušno odločitev«, pa obenem izrazil obžalovanje, da Cerkev sprva ne bo imela dovolj učnih moči, da po vseh šolah nudi pouk verouka.

OD TEDNA DO TEDNA

■ Novi predsednik italijanske republike Pertini je naslovil na Leonida Brežnjeva, ki mu je čestital k izvolitvi, poseben poziv v zvezi s procesom, ki se vrši v Moskvi proti oporečnikoma Ginzburgu in Šaranskemu. Pertini poudarja, da se sicer noče vmešavati v sovjetske notranje zadeve, toda želi tolmačiti pričakovanja italijanskega javnega mnenja, da med sodnimi procesi v SZ proti državljanom, ki so se javno izrekli za temeljne svoboščine in človečanske pravice, katere so bile potrjene v Helsinški listini, te svoboščine in pravice ne bodo krščene.

■ Rdeči brigadisti so se zadnji teden spravili zlasti na vodilne ljudi iz italijanske industrije. Najprej so v sredo 5. julija ranili s streli v noge enega od direktorjev tovarne Pirelli 45-letnega Galvina Manco; naslednji dan so v Turinu napadli predsednika pokrajinske zveze malih industrijcev Alda Ravaiolija, v petek 7. julija pa so se znesli nad podpredsednikom sindikata poldržavnih podjetnikov inž. Faustom Gasparinom in mu prestrelili obe nogi.

■ Egiptovski predsednik Sadat je zaključil na Dunaju krog pogovorov o reševanju bližnjevzhodne krize. Njegovi sogovorniki so bili avstrijski kancler Kreisky, bivši zahodnonemški kancler Brandt ter vodja izraelskih laburistov Simon Peres, ki so trenutno v vladni opoziciji.

■ Cel teden je bila Avstrija skoraj popolnoma odrezana od sveta zaradi cestnih blokov avstrijskih avtoprevoznikov, ki so protestirali proti novemu predpisu, kateri določa davek 0,25 šilinga (15 lir) za prevoženi tonski kilometer in nalaga avtoprevoznikom obveznost, da plačajo ob prestopu meje carino na bencin, če ga imajo več kot 30 litrov. Novi avstrijski prometni predpisi so naleteli predvsem v Italiji, pa tudi v ostalih državah Evropske gospodarske skupnosti na velik odpor.

■ Španski parlament je sprejel prvi člen nove ustave, v kateri je rečeno, da je Španija »parlamentarna monarhija«. Za monarhijo je glasovalo 196 poslancev, med njimi komunisti, socialisti (115) so se vzdržali, devet pa jih je bilo proti. Isti parlament je z 299 glasovi proti enemu odpravil smrtno kazen v državi.

■ Do strahovite nesreče je prišlo v kampingu »Los Alfaques«, ki leži ob avtocesti Barcelona-Valencia. Avtocisterna, polna plina butan, je strmoglavila na nižje ležači kamping in pri tem eksplodirala. V trenutku je bilo ubitih 180 oseb, mnogo pa jih je zadobilo težke opekline. Med žrtvami so zlasti Francozi, Nemci in Angleži.

■ V teku ene ure je prišlo na Korziki prejšnji teden v nočnih urah do 28 eksplozij, katerih pobudnik naj bi bila »Fronta za nacionalno osvoboditev Korzike«. Bombe, ki so eksplodirale v mestih Bastia, Ajaccio in Corte, so poškodovale upravne urade, sedeže policije, banke, pa tudi stanovanja »kontinentalcev«, kot na otoku imenujejo prišleke iz celinske Francije. K sreči ni bilo človeških žrtev.

■ V četrtek 6. julija je londonski nadškof kardinal Basil Hume daroval sv. mašo v westminsterski kapeli, ki je v palači, kjer ima svoj sedež angleški parlament. Proti kardinalovi maši je protestiral voditelj severnoirskih protestantov znani pastor Jan Paisley, ker je bila to prva katoliška maša v tej kapeli po ustanovitvi anglikanske Cerkve.

■ Neki mladenič je v glavnem mestu sovjetske republike Azerbajdžan v Bakuju ob Kaspiškem morju ubil notranjega republiškega ministra generala Arifa Gejdarova. Nato si je atentator sodil še samemu sebi. Sovjetski časopisi so zapisali, da je »general tragično preminil med opravljanjem službene dolžnosti« in »da se je izkazal v borbi zoper korupcijo in špekulacijo«.

■ Sirci so obnovili silovite napade na krščanske četrti Bejruta. Številne stavbe so zajeli požari in mesto je objel gost črn dim. Izrael je s svoje strani opozoril, da ne bo trpel rodomora kristjanov v Libanonu. Da misli zares, je pokazal s tem, da je Bejrut preletelo nekaj izraelskih lovcev. Ob tej novi tragediji libanonskih kristjanov je sv. oče poslal nov poziv odgovornim, v katerem jih prosi za umirjenost in spravo.

■ Ob podpori vojske in orožnikov je prišlo v islamski republiki Mavretaniji v Zahodni Afriki do državnega udara, ki ga je pozdravila Alžirija, obsodil Maroko, Francija pa je zadržana. Mavretanija si je po umiku Španije iz Zah. Sahare prisvojila južni del tega ozemlja, Maroko pa severnega, kar je alžirska vlada obsodila in začela podpirati gverilce gibanja Polisario, ki se bori za samostojnost bivše španske kolonije. Zdi se, da je nova mavretanska vlada pripravljena za pogajanja s Polisariom, kar seveda maroški vladi ne bo všeč.

Umrl je velik prijatelj primorskih Slovencev

Lansko jesen je bil p. Janez Jauh zadnjič v Gorici. Zdel se je še bolj droban in suh. Toda iskra je bila stara: hiter, skoro nervozen, kratek v besedah, stvaren v predlogih. Saj nikoli ni prišel zgolj na obisk, temveč zmeraj tudi po kakih opravkih. Posebno mu je ležalo češčenje Jezusovega Srca. Pa tudi drugo. Ob slovesu je potožil: »Star sem in bolehen; najbrž se ne vidimo več.« A nismo vzeli zares njegovih besed, saj je že tolikokrat prej slično napovedoval. To pot so se njegove besede uresničile; nič več se na tem svetu ne bomo videli, ker je odpotoval v večnost.

Pokojni p. Jauh je bil po rodu Gorenjec, saj se je leta 1905 rodil v Kokrici pri Kranju. Vstopil je k jezuitom in postal mašnik v Innsbrucku leta 1936. Vrnil se je v domovino in bil v službi na Štajerskem. Ob nemški zasedbi Štajerske se je umaknil in prišel v Gorico k jezuitom. Po dolgih letih je bil prvi slovenski jezuit v Gorici in žal tudi zadnji. V Gorici smo namreč potrebovali kakega patra zlasti za spovedovanje.

P. Jauh se je posrečeno vključil v naše tedanje goriško dogajanje, ki je bilo polno nepredvidenosti. Skupaj z msgr. Mirkom Brumatom in številnimi drugimi osebami se je povezal v akciji za pomoč internirancem v Zdravščini in Gonarsu. Osebe iz tistega časa se ga spominjajo, kako je obložen s škatlami, paketi in drugim prihajal med internirance in delil, delil, dokler je bilo kaj.

Poleg tega dela je kmalu začel širiti češčenje Srca Jezusovega in zbirati mladino v krožkih. Na njegovo pobudo so se začeli tiskati listki z mesečnimi nameni, kot se tiskajo še danes. Obnovili smo Apostolstvo mož in fantov pri Sv. Ivanu. Razgovarjali smo se o duhovni obnovi našega ljudstva po vojni in skušali že takrat postaviti kake temelje zlasti med mladino. Pater je računal, da ostane v Gorici, ki se mu je zelo priljubila, posebno še ker je bil šibkega zdravja. Še mlad je namreč obolel na pljučih, prestal operacijo in ohranil samo en del pljuč. Zato mu je goriško podnebje še bolj prijalo.

Toda takratni načrti so se le malokomu uresničili, tudi patru Jauhu se niso. V maju 1945 se je znova zatekel v sanatorij v Gorici zaradi bolezni. Vendar so ga tedanje jugoslovanske oblasti iskale, češ da je imel neke zveze z domobranci. Našli so ga, aretirali in zaprli. S številnimi drugimi Goričani je bil zaprt v Ajdovščini, Idriji in nazadnje obsojen na devet let ječe. Prestal je vseh devet let, ker ni hotel pristati na noben pogoj. Sam je to večkrat potrdil. Zaradi svojega zdravja pa ni mogel zidati kot številni drugi obsojenci takrat, tudi ni mogel na kako drugo ročno delo, zato so ga uporabili v pisarni. Ker je znal jezike, je tedaj prav prišel za razna prevajanja. Poleg tega je veliko časa prebil tudi v jetniški bolnišnici. Njegovi sojetniki so se pozneje večkrat radi pošalili: »Pater Jauh si je znal pomagati, je pač jezuit.«

Ko je bil izpuščen, je odšel v Maribor. Zaradi zdravja ni zmogel kakega težjega dušnopastirskega dela, zato se je posvetil pisanju. Urejeval je notranjo jezuitsko revijo »Jezuit« ter revijo za duhovno življenje »Duhovnost«. Kot nabožen in asketski pisatelj se je v današnjih zmedenih časih verskega iskanja držal zmerne linije priznanih katoliških nabožnih teologov in nauka Cerkve. Njegova »Duhovnost« je zato bila solidna revija za krščansko askezo. Mlajši seveda niso bili z revijo zadovoljni. Zaradi njih kritike in tudi zaradi zdravja je revijo ustavil in v Ljubljani so namesto nje začeli izdajati »Versko okolje«, ki izhaja že drugo leto. Pater sam je svoje že opešane moči posvetil zgodovini slovenskih jezuitov, širjenju češčenja Srca Jezusovega in pisanju priložnostnih člankov, kakor že prej. Saj je za »Leto svetnikov« napisal več člankov posebno o jezuitskih svetnikih. Sodeloval je tudi pri SPBL.

Njegova gorenjska trmasta narava se je uspešno upirala boleznim in preizkušnjam življenja, na koncu je pa klonila pred zadnjim božjim klicem. P. Janez Jauh je dejal: »Tukaj sem, Gospod!« in odpotoval. To pot brez aktovke in kovčka.

Primorci smo v p. Jauhu izgubili iskrenega prijatelja. Naj mu Srce Jezusovo obilo povrne.

K. H.

Uspel „Naš praznik“ v Nabrežini

Slovenska skupnost je letos izbrala Nabrežino za svoj prvi veliki povolivni praznik. Lani je prav tu začela s takimi prazniki, ki so se pokazali nadvse uspeli. Letošnje praznovanje pa je zadobilo še vse večji pomen, saj je bil ta »Naš praznik« res prava navdušena podoba uspeha Slovenske skupnosti na zadnjih deželnih, pokrajinskih in občinskih volitvah.

Vse to se je izkazalo v res množičnem obisku slovenskih ljudi s Tržaške in Goriške, ki so v soboto 8. julija in še zlasti v nedeljo 9. julija popolnoma napolnili prostor na igrišču Sokola v Nabrežini in s tem dokazali, da jim je vsem skupaj — kandidatom, aktivistom in volivcem — pri srcu naša slovenska stvar in ponovna navdušena potrditev samostojnega političnega nastopanja.

V soboto zvečer je bil začetek Našega praznika z nastopom godbe iz Slovenskih Konjic na Štajerskem ter z zabavno-družabnim programom. Ljudje so se v velikem številu udeležili že prvega večera in v prijetnem razpoloženju preživeli nekaj lepih uric.

Glavna teža programa je padla na nedeljo. V poznih popoldanskih urah je bilo na vseh prostorih že vse polno ljudi, ki so najprej prisluhnili prijetnim zvokom štajerske godbe. Gostje iz Slovenskih Konjic so z navdušenim in dobro izvedenim glasbenim programom res ustvarili krasno in praznično razpoloženje. Poleg tega pa so tudi pokazali svojo bratsko solidarnost z nami zamejci, kar so hoteli izraziti s posebno lepim umetniškim darom. Predsednik Kulturne skupnosti iz Konjic prof. Novak je namreč podaril Slovenski skupnosti simbolično darilo — podobo zgodovinske žičke kartuzije, enega najstarejših kulturnih in verskih spomenikov na Slovenskem, kar je tudi lepo poudaril v svojem nagovoru. Sliko je sprejel in se nato v priložnostnem nagovoru zanjo zahvalil deželni predsednik Slovenske skupnosti Andrej Bratuž.

Zatem je nastopil mešani pevski zbor iz Divače na Krasu, ki je pod vodstvom dirigenta Raceta izvajal vrsto lepih slovenskih umetnih pesmi, med katerimi tudi Vrabčevi Bratci veseli ter Zdravljico. S tem je navdušil zbrano množico udeležencev, med katerimi so bili poleg drugih tudi generalni konzul SFRJ Ivan Renko s soprogo, nabrežinski župan posl. Albin Škerk, števerjanski župan Slavko Klanjšček, pokrajinska svetovalca Marija Ferletič in Bojan Brezigar, predsednik Svéta slovenskih organizacij dr. Damjan Paulin in drugi.

Vse prisotne je nato pozdravil v imenu nabrežinsko-devinske sekcije SSk občinski svetovalec Antek Terčon in se vsem zahvalil za sodelovanje. Osrednja točka programa pa je bil govor, ki ga je imel deželni tajnik in svetovalec Slovenske skupnosti dr. Drago Štoka. Govornik se je najprej toplo zahvalil vsem, ki so pomagali pri uspehu na zadnjih volitvah in tako potrdili povezanost in organizacijsko enotnost naše stranke. V svojem tehtnem in obenem navduševalnem govoru je Štoka obdelal vse glavne točke delovanja Slovenske skupnosti in zlasti njenega napora na nedavnih volitvah. Slovenska stranka je žela velik uspeh, in to kljub manjšim odklonom, ki so ga morda povzročile nekatere nove politične situacije zlasti na Tržaškem. Deželni tajnik SSk je odločno potrdil politično smer Slovenske skupnosti, ki noče nikomur hlapčevati in želi še naprej vztrajno voditi odločen boj za dosego vseh naših pravic. Polemiziral je tudi z vsedržavnimi strankami, posebej s PCI, ki so marsikdaj vodile podlo propagando do SSk zlasti v sami nabrežinski občini. Govornik je nato podčrtal pomen izvolitve novega predsednika republike in dejal, da Sandro Pertini dobro pozna naš problem in prav s svojo slavno protifašistično preteklostjo jamči, da bo dober varuh republiške ustave in s tem tudi naših pravic.

»Naš praznik« se je nato nadaljeval v prijetnem družabnem razpoloženju, ob dobri kapljici in domačem prigrizku vse tja do poznih ur, ko je dež »pregnal« udeležence. Vsekakor je ta »Naš praznik« izzvenel kot prava ljudska manifestacija, ki je še enkrat pokazala zavzetost zavednih slovenskih ljudi in pripravljenost za bodoče borbe. - *Udeleženec*

• Na Srednjem Gradiščanskem so nedavno proslavili spomin duhovnika in učenjaka Mateja Mersića Milodarića ob 50-letnici njegove smrti. Slavnosti se je udeležil tudi gradiščanski škof Štefan Laszlo iz Železnega. V svojem cerkvenem govoru je dejal, da ni naloga škofov ukvarjati se s političnimi vprašanji, pač pa je njihova dolžnost opozarjati na razne nevarnosti, dolžnosti in pravice. Ena dolžnosti je tudi — pri tem je mislil na narodne manjšine v Avstriji — da se dá šibkejšemu ne le, kar mu gre, ampak kar mu je mogoče dati.

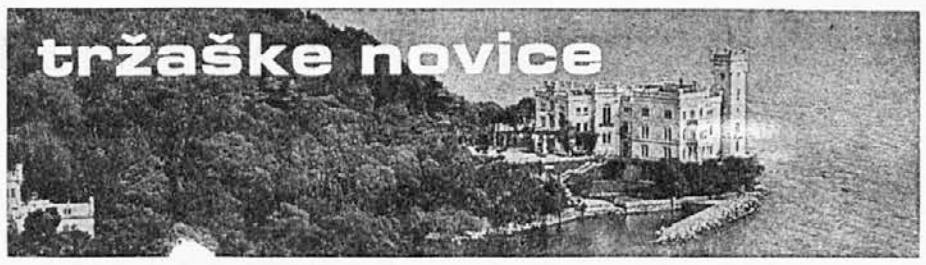

Študijski dnevi »Draga 78«

Študijski dnevi, ki jih prireja vsako leto Društvo slovenskih izobražencev v Trstu, bodo tudi letos v parku Finžgarjevega doma na Opčinah in sicer v soboto 2. in nedeljo 3. septembra. Letošnji študijski dnevi bodo že trinajsti in bodo obravnavali tri zanimive in aktualne teme.

Slovesno odprtje z nastopi javnih predstavnikov bo v soboto 2. septembra ob 17. uri. Po otvoritvi bo na sporedu prvo predavanje na temo »Ideologija in demokracija«. Predavatelj bo razgrnil problematiko teh dveh kategorij — ideologije in demokracije —, ki bistveno pogojujeta moderni svet. S humanističnega zornega kota si bo zastavil vprašanje, ali se ti dve kategoriji dopolnjujeta ali pa se izključujeta. Predavanju bo sledila diskusija.

Naslednji dan, v nedeljo, bo ob 9. uri služba božja, ki jo bo opravil tržaški škof msgr. Lorenzo Bellomi. Ob 10. uri pa bo na vrsti drugo predavanje z naslovom »Od poskusa totalnega uničenja do zarje novega krščanstva«. Predavanje nam bo razgrnilo, kakšen je videti po šestdesetih letih ateizacijski podvig, ki ga je s pozicij totalitarne ideologije in prakse podvzela prva komunistična država v zgodovini. O tej temi se bo v svojem nastopu razgovoril strokovnjak, ki že leta sledi s kvalificiranega evropskega opazovališča religioznemu dogajanju v Sovjetski zvezi.

V nedeljo popoldne ob 16. uri bo končno na sporedu še okrogla miza na temo »Ob dramatični tridesetletnici: Kominform in slovenstvo«. Beseda bo tekla o resoluciji Kominforma leta 1948 in njenih posledicah za tukajnje slovenstvo. Kako je prišlo do dogodka, katerega posledice so bile vsekakor — mogoče bolj na psihološki kakor na politični ravni — katastrofalne? Ali je »kominformistično razpoloženje« v Trstu samo še zgodovina?

Taka bo v glavnih obrisih letošnja Draga. Predavatelji bodo predstavljeni tisku in javnosti na predvečer, v petek 1. septembra ob 18. uri v Peterlinovi dvorani v Trstu, ul. Donizetti 3. V tisku je tudi bilten »Draga 78«, ki bo te dni razposlan.

Ob koncu gledališke sezone

Z ozirom na število predstav Stalnega slovenskega gledališča v Trstu in njegovih obiskovalcev so rezultati kar zadovoljivi, saj je bilo v celoti uprizorjenih 192 predstav, ki si jih je ogledalo 54.718 obiskovalcev. Gledališče je bilo s svojimi predstavami prisotno v vseh treh pokrajinah, kjer živi naša narodnostna skupnost, pri čemer je treba še zlasti poudariti pomembnost nastopa v Čedadu z »Bunkerjem« Alviera Negra v beneškem narečju in s predstavo »Veronike Deseniške« v Krminu. Gledališče je tudi v celoti izvedlo svoj program v novem Prešernovem gledališču v Boljuncu, ki predstavlja pomembno postojanko kulturnega življenja v dolinski občini. Predstave na Goriškem, zlasti še abonmajski program v gledališču Verdi, so pritegnile prek 9.000 obiskovalcev. Kar zadeva predstave v Kulturnem domu v Trstu, si jih je povprečno ogledalo nad 300 obiskovalcev na predstavo. Poleg predstav na področju italijanske države je gledališče uprizorilo tudi več svojih del v matični domovini.

Gledališče je bilo v pretekli sezoni deležno nekaterih pomembnih priznanj, tako v Sloveniji kakor tudi v širšem jugoslovanskem prostoru. Tako je gostovanje z Nušićevo »Oblastjo« v Srbiji vzbudilo izjemno zanimanje pri publiki in pri kritiki, ki je še zlasti poudarila visoko umetniško raven tržaškega ansambla. Predstava Frančka Rudolfa pa je bila na Borštnikovem srečanju v Mariboru proglašena za najboljšo. Največji uspeh pa je zabeležila »Veronika Deseniška«, s katero je gledališče gostovalo tudi pri koroških Slovencih v Celovcu, ki je dosegla 40 uprizoritev s 16.497 obiskovalci.

Na osnovi teh rezultatov je upravni svet izdelal načrt za prihodnjo sezono, katere začetek je predviden za 6. oktobra s svečano premiero drame Miroslava Krleže »Leda« v počastitev 85-letnice rojstva velikega jugoslovanskega dramatika.

Repertoar za sezono 1978-79 predvideva šest novih odrskih postavitev, od katerih štiri v abonmajskem programu, eno v okviru programa za ljudski oder in eno mladinsko delo. Abonmajski program bo seveda izpopolnjen z gostovanji iz Jugoslavije. Poleg »Lede« bo v abonmaju še velika predstava B. Brechta »Mati Korajža in njeni sinovi«, satirična komedija Mihaila Bulgakova »Ivan Vasiljevič« in ljudska komedija C. Goldonija »Nergač« (Sior Todero Brontolon). Posebnost v repertoarju predstavlja gotovo uprizoritev drame v domačem narečju »Neurje« kontovelskega rojaka Lojzeta Cijaka. Za otroke bo v novi odrski postavitvi uprizorjeno delo Erika Vosa »Plešoči osliček«.

Pomembno delo o Slovenski Benečiji

V založbi Del Bianco v Vidmu je spet izšla pomembna knjiga o narodopisju, verskih in narodnih vprašanjih slovenskih beneških rojakov na območju nadiških dolin kot doktorsko delo beneškega duhovnika Angela Cracina, ki ga je opravil na papeškem vseučilišču v rimskem Lateranu. Knjiga nosi naslov »Gli slavi della Val Natisone - Religiosità e folclore ladino e slavo nell'Alto Friuli«.

Delo ne ostaja samo na ravni akademskega obravnavanja vprašanj, ampak tudi kritično obdela probleme, posebno še s krščanskega stališča povsem nesprejemljivo zadržanje kurije v Vidmu pod škofoma Nogaro in Zaffonatom, pa tudi Rossijem, glede slovenskega bogoslužja v teh krajih. Poleg ganljivo lepih starinskih molitev je kratko in jedrnato podan tudi zgodovinski oris tega območja s poudarkom na slovenski izvirnosti ljudstva in domoče kulture, ki kaže kljub precejšnjim furlanskim vplivom veliko bogastvo. Tega so se vedno zavedali številni domači in tuji raziskovalci.

Ob izidu tega dela moramo samo ugotoviti, da česa podobnega o Goriški oz. njenih predelih kot so Brda, Vipavska, območja Tolminskega, Bovškega, Idrije ali Krasa, pravzaprav nimamo, najsi bi tudi bilo napisano, če že ne v slovenskem, pa v italijanskem jeziku, kot je delo Angela Cracina.

■

Predstavništvo jugoslovanske Gospodarske zbornice v Celovcu

V koroškem glavnem mestu so odprli predstavništvo jugoslovanske Gospodarske zbornice, ki bo pristojno za Koroško, Zgornjo Štajersko, Tirolsko in Predarlsko. Obe strani upata, da se bo z odprtjem tega predstavništva pospešila menjava in sodelovanje med sosednjima državama, koroški slovenski rojaki pa, da bi takšno sodelovanje tudi njim prineslo večji gospodarski napredek in bi se z večjim vključevanjem v meddržavno gospodarsko sodelovanje rešili nenehnega nemčurskega pritiska, ki traja že sto let.

Če bo jugoslovanska stran pri svojih gospodarskih in poslovnih stikih z Avstrijo pritegnila v večji meri koroške rojake, bo poleg gospodarskih koristi ne le podprla slovensko narodno skupnost na Koroškem, ampak bo tudi v precejšnji meri zajezila nemškutarsko gonjo, ki duši ne samo koroškoslovenske ljudi, ampak tudi izrecno slabša sožitje ob meji in hromi obojestransko sodelovanje.

★

• Marijina legija je razširjena po vsem svetu, posebno pa je močna v misijonskih deželah. Šteje že okoli milijon članov. Samo na Japonskem ima 297 odsekov. Čeprav vzgaja za laiški apostolat, je iz nje izšlo že mnogo duhovnih poklicev.

ANDREJ MAJCEN SDB (2)

Iz moje misijonske kronike

Moje glavno delo je skrb za telesno in dušno zdravje naše številne družine. Če imam kak košček prostega časa, pa sedem k strojčku. Začel sem s svojimi spomini od mladega; skušal sem izslediti, kar je najlepšega: kako mi je Bog pomagal in me vodil kljub moji nevrednosti in ne posebno velikim talentom. Poiskal sem tudi stare fotografije. Že 43 let jih vlačim okoli; še komunisti so mi jih pustili, ko sem zapuščal Kitajsko in Vietnam, češ da je to stara šara, zame pa je le vedno dragocena šara. Tako bom počasi nekaj napisal o božjih sledeh v mojem življenju. Bom videl, če bo kaj vredno.

Ko bom imel več časa, bom napisal, kot sem zgoraj omenil, tudi spomine iz tankinpoških časov za dr. Humarja. Nadaljeval bom še vietnamsko salezijansko zgodovino. A vse bo, kakor me bo muza prijemala in čas dopuščal. Vsako toliko moram za sobrate in za sestre Marije Pomočnice pripraviti kako duhovno konferenco ali prigrizek.

Včeraj sem jim skušal pokazati pravo podobo vstalega Zveličarja: bil je človek, bil je Bog, je trpel in je umrl, pa je od mrtvih vstal in živi, še danes živi življenje svoje velikonočne skrivnosti. In človeštvo ga vedno pozorneje gleda, seveda vsakdo iz svojega zrelišča: človeškega, revolucionarnega, socialnega, odrešilnega in, hvala Bogu, tudi božjega.

Tri knjige, ki sem jih iz Italije prejel, mi zelo prav pridejo; iz njih kaj novega izvrtam, da v svojih pridigah ne mlatim vedno stare slame. Naši tajnanski učenjaki se doslej še niso obregnili, da to ali ono ni prav. Le to mi včasih pravijo, da rad nekoliko zavlečem, kot imajo stari navado. Včeraj pa so rekli, da bi bil moral še kaj dostaviti. Glava me je bolela, pa sem nekaj o Kristusu in komunistih izpustil... V Italiji seveda take zadeve temeljiteje premlevate.

Veliko noč smo kar lepo obhajali. Kristjani so se pripravili nanjo z duhovnimi vajami. Jaz sem tudi imel veselje, da sem precej sedel v spovednici in duše pasel, kakor je svoj čas pravil pokojni g. Geder. Maševal sem potem skupaj z drugim duhovnikom in sicer v vietnamščini. Molil sem za tamkajšnje naše sobrate za bambusovo zaveso, ki vedno bolj trpijo.

Pred kratkim sem dobil pismo od Mihaela Funga, ki se lepo zahvaljuje za denarno pomoč, ki so mu jo poslali Korošci. Sporoča mi tudi, da je moj naslednik v Thuduku, p. Fabiano, zamenjal ime in se sedaj imenuje Petrus in vinculis. To se pravi, da so ga vrgli v ječo, iz katere ne bo zlahka prišel na svobodo, če bo sploh prišel kdaj. Za te »zločince« ni riža in tudi ne zdravil, pač pa nič koliko uši in komarjev, ki jih noč in dan trpinčijo. Vendar so naši ponosni na te junake, ne samo tukaj ali v Hongkongu, ampak, kot razberem, tudi oni sami. So ponosni, kot naš krojač Janko Božič v Ljubljani, ki je pred leti dejal: »Kdor ni okusil komunistične ječe, ta nič ne ve!«

V TIGROVI KLETKI

Iz Vietnama še vedno kaj malega zvem, a novice niso posebno tolažljive. Našega p. Fabiana, ki je delegat vrhovnega predstojnika, so oblasti poslale na otok, o katerem je znano, da je dan prihoda zapisan, dan odhoda pa ne. Na tem otoku je bil pred leti tudi njegov oče, hud protifrancoski nacionalist. Ker je takrat dobršen del svetovnega časopisja zagnal velik hrup, so ga Francozi izpustili. A mož je bil odtlej priklenjen na bolniško posteljo zaradi hudega revmatizma. Bolnika sem večkrat obiskal, dokler ni svetniško umrl. Sedaj je torej na vrsti njegov sin. Jetniki so zaprti v tako imenovanih tigrovih kletkah, brez dela, brez jela, dokler počasi ne izginejo s površja zemlje. Seveda, tuji časnikarji sedaj ne morejo in ne smejo gnati trušča, da bi jih oblast izpustila, ker so narodni izdajalci. To je pa vsakdo, ki ne piska po njihovih notah.

Tole pišem v presledkih. V bolniški sobi čakam »kliente«. Včeraj jih je bilo 27, z raznimi praskami, z influenco, z glavobolom ali s »tuctenom«, ki ščiplje po trebuhu. Pomagam, kot morem in znam. Kakšnih posebnih tečajev nisem obiskoval, sem pač stari salezijanski »factotum«, vseznalec.

KRSTNO SLAVJE V HONGKONGU

Ko sem bil v Hongkongu za 25-letnico tangkingpoške šole, sem govoril z g. Silvestrom Yuan-om, ki je imel novo mašo v Selah na Koroškem. Z veseljem se spominja tistih dni in vseh selskih dobrotnikov, ki so skrbeli zanj, ko je bil bogoslovec. Zdaj dela kot duhovni vodja v tamkajšnjem zavodu in dela silno lepo, kot pravi božji mož, v ponos Koroščem, ki so mu pomagali in katerim je tako hvaležen. Med drugim sem mu dejal:

»Najlepša točka proslave zame starega misijonarja je bila, ko je zjutraj kar 30 odličnih fantov prejelo sveti krst, popoldne pa vrsta večjih fantov sveto birmo.«

»To je vaša zasluga!« mi pravi.

»Oo, kako neki?« sem se začudil njegovi iskreni ponižnosti.

»Ko ste bili vi tukaj, ste uvedli razne krožke in organizirali katekizemske tečaje. Ta duh je še sedaj med nami. Imam 250 katehumenov. Letos bomo še dvakrat imeli krstno slavje, vsakokrat po 30 krščencev. Tako se bolje pripravijo.«

(Sledi)

Šolski uspehi

Na trgovskem zavodu »Ivan Cankar« v Gorici se je končala matura, ki jo je uspešno opravilo vseh 12 kandidatov in sicer: Marjan Bevčar, Marija Cijan, Dorijana Devetak, Damjana Cotič, Darija Gergolet, Loreta Humar, Adrijana Petejan, Liliana Semolič, Jolanda Srebrnič, Bruna Pertin, Palmira Tomsič in Graziela Zavadlav. Najvišjo možno oceno 60/60 je dosegla Marija Cijan.

Moški zbor »Mirko Filej« gostoval v Mirnu

V soboto 1. julija zvečer so se pevci moškega zbora »Mirko Filej« odzvali vljudnemu vabilu kulturnih organizatorjev iz Mirna in nastopili v dvorani pred zelo številnim in izbranim občinstvom. Spored je začela glasbena šola iz Kanala ter nadaljeval domači moški zbor pod vodstvom Antona Klančiča, ki je med drugim prvič izvedel Čajkovskega »Antifono«. Gre za prelepo stvaritev iz vzhodne liturgije, ki so jo mirenski pevci temperamentno podali in zato tudi želi zasluženo odobravanje.

Za zaključek je nastopil zbor »M. Filej« z osmimi pesmimi. Predstavil ga je zaslužni »starosta« mirenskih pevcev Toni Budin in z njemu lastno lahkotno in vedro besedo podal kratko zgodovino zbora, ki rad sodeluje na prireditvah v zamejstvu in v matični domovini. Spomnil je tudi, da je dobršen del pevcev tega zbora iz Rupe in Peči, ki sta nekoč spadali pod faro Miren, tu sodelovali v cerkvenih zborih na Gradu in v župnijski cerkvi ter sedaj požrtvovalno nadaljujejo s pevskim udejstvovanjem.

Zbor je nato pod vodstvom Zdravka Klanjška odpel svoj program in navdušil občinstvo. Saj je bil spored dobro izbran ter skrbno in brezhibno izvajan, tako da nikomur ni bilo žal, da se je glasbenega večera udeležil. Za zaključek sta še oba zbora skupno zapela Vrabčevo »Zdravljico«, ki je dala dostojen poudarek bratskim vezem, ki segajo preko meje.

Tudi ne smemo pozabiti družabnega srečanja po prireditvi ob prigrizku in kozarcu vina. Neugnani Toni Budin in njegov brat Venček sta prisotne zabavala s posrečenimi »vici«, katere je podprlo veselo petje gostov in domačih pevcev.

Naj izrečemo še besedo zahvale organizatorjem, katerih duša je Pavel Budin, ki je v preteklem letu v Mirnu ponovno oživil kulturno sezono na visoki umetniški ravni, in s tem dokazal, da je v Mirnu čut za kakovostne prireditve še vedno živ in da mladi rod gre po stopinjah svojih prednikov in v ničemer ne zaostaja za njimi.

Knjiga o Faiduttiju

Knjiga nosi naslov »L'attività sociale e politica di Luigi Faidutti«. Napisal pa jo je Pavel Caucig, doma iz beneškega Št. Lenarta. Gre za pravo monografijo o tem velikem voditelju goriških Furlanov, organizatorju zadružništva, državnem poslancu pod monarhijo in goriškem glavarju proti koncu prve svetovne vojne. Msgr. Faidutti, ki je bil slovenskega porekla, se je posvetil socialnemu vprašanju malih kmetov in bil nesporen voditelj furlanske ljudske stranke na Goriškem, ki je povezovala večino furlansko govorečih v deželi.

V tej vlogi je bil trn v peti goriškim italijanskim liberalcem, tj. sloju, ki ga je sestavljalo uradništvo, gostilničarji in trgovci ter podobna gospoda. Z osnovanjem zadružništva jim je preprečil namene, da bi s posojanjem denarja in sličnimi načini izkoriščali furlanskega kmeta. Poleg tega pa je bil še prepričan avstrijakant, zaradi česar so mu liberalci po prvi vojni preprečili povratek v Gorico. Verjetno tudi zato, ker so se bali njegove priljubljenosti med ljudstvom. Vatikan ga je tedaj poslal za nuncija v takrat samostojno Litvo, kjer je umrl leta 1931.

Krmin in Plešivo

Vprašanje Sv. Subide. Za slovenske ljudi iz Krmina in Plešivega je nedeljska maša v njihovem jeziku pri Sv. Subidi in je kar v lepem številu obiskana. Pot od glavne ceste navzgor je sedaj lepo tlakovana in voda je ob deževju ne razdira več. Cerkvica sama pa še vedno čaka na temeljito obnovo, saj jo je prizadel tudi zadnji potres.

Cerkvica sv. Subide ima zelo slikovito lego nad nizkim prevalom, ki vodi iz Furlanije proti Brdom in je že stoletja tudi prehod med furlanskim in slovenskim svetom. Od cerkve nese pogled na idilične briške griče in na prijetno furlansko ravan. Včasih priredijo v cerkvi tudi kako prireditev. Prav pred kratkim je bil v njej manjši koncert, ki se je lepo podal v njeno starinsko okolje.

V zadnji številki zbornika »Iniziativa Isontina« je na prvem mestu obširen članek, ki opozarja na pomanjkljivosti občinskega zazidalnega načrta glede ohranitve zgodovinskega središča Krmina. Pisec članka pa pozabi opozoriti na neposredno okolico mesta s pokrajino, ki ji dajeta značilen mik prav Krminska gora s cerkvico Del Mestrijev in Locatellijev ter Sv. Subida. Izven dvoma je, da je tudi ta krajina, ki jo harmonično poživljajo tudi vinogradi in hosta, potrebna posebne zaščite pred divjimi gradnjami.

Glede Sv. Subide, slovenske službe božje in slovenskega petja v njej, pa je treba še pripomniti, da ima za mesto Krmin še svojo posebno vrednost, saj je z njo tukaj slovenska kulturna sestavina živo prisotna in pomeni obogatitev, ki je nobeno drugo furlansko mesto nima; pomeni lahko, prav ta živa sestavina, podlago za kulturna srečanja med slovenskim in furlanskim svetom.

Vsega tega se ne zavedajo tisti, ki mislijo samo na ohranitev zgodovinskih posebnosti. Občinske in druge ustanove pa bi se le morale zavedati tudi potrebe po ohranjanju živih kulturnih sestavin na tem območju in čimprej poskrbeti za obnovo omenjenega božjega hrama, ki sedaj odznotraj in odzunaj že precej revno izgleda.

• Na slavju avstrijskega mesta Gradca je bilo v dneh 1. in 2. julija tudi nekaj slovenskega. Tako je nastopil med drugimi pevskimi zbori na glavnem trgu tudi zbor »Gallus« iz Celovca. Iz Hodiš na Koroškem so bili tamburaši. Folklorna skupina iz Sel pri Borovljah se je predstavila s plesnimi točkami, v mestni cerkvi v Gosposki ulici pa je bil koncert, ki sta ga izvajala Helena Strmičnik (flavta) in Maksimilijan Strmičnik (orgle) iz Ljubljane.

• Letos je imela Avstrija precej manj novomašnikov kot lani. Mašniško posvečenje je prejelo 48 bogoslovcev (od teh 22 škofijskih in 26 redovniških). Lani je imela Avstrija 76 novomašnikov, predlanskim pa 62. Na Koroškem so bili letos za škofijo posvečeni trije duhovniki (med njimi Slovenec Jože Valeško), redovnik pa je bil en nemški benediktinec.

Romarjem v Španijo in Lurd

1. Je še nekaj zamudnikov, ki vseh obveznosti niso poravnali. Naj to storijo takoj in sporočijo datum rojstva.

2. Vsi udeleženci naj še enkrat pregledajo svoj potni list, če je veljaven. S samo osebno izkaznico se v Španijo ne da potovati.

3. Oba avtobusa odpotujeta ob 5. uri iz Trsta (trg Oberdan) in Gorice (Travnik). Snideta se v Lisertu na začetku avtoceste. Od tam naj bi bil odhod ob 5,30. Udeleženki iz Devina lahko tu vstopita na goriški avtobus. Goriški avtobus bo vozil s Travnika po Corsu Italia, skozi Sovodnje, Gabrje, Devetake in Doberdob.

4. Agencija IOT nam je sporočila, da sprejme posameznike še do 20. t. m., ker je rezerviranih po hotelih 110 mest, trenutno pa je udeležencev 51 v goriškem in 45 v tržaškem avtobusu.

5. Romarji naj vzamejo s seboj tudi dežni plašč in pulover za morebitne hladne dni. Če imajo knjižico »Naša daritev«, naj vzamejo tudi to.

6. Po odhodu iz Lurda predzadnji dan je skupna pot do Avignona. Od tu se avtobusa za en dan ločita. Tržaški bo prenočeval v mestu Gap. Drugi dan prek prelaza Monginevra do Suse pred Turinom, kjer bo kosilo. Goriški bo prenočeval v Nici. Drugi dan prek mejnega prehoda pri Ventimigli mimo Genove do Tortone, kjer bo kosilo. Oba avtobusa se snideta popoldne v Sirmionu ob Gardskem jezeru. Nato zaključna sv. maša v svetišču Matere božje Frasino. Od tam avtobusa nadaljujeta svojo pot do Gorice oz. Trsta. Prihod med 10. in 11. uro zvečer. Skupne večerje ni.

7. Potuje se v prostornih avtobusih, ki imajo brzino 120 km na uro in vsak po 58 sedežev. Preskrbljeno je tudi za kondicionirani zrak, zato ostanejo okna zaprta. Prenočevanja so v hotelih 1. razreda. Goriški avtobus vodi Jože Jurak, tržaškega Stanko Zorko. V celoti se potovanja udeležujejo 4 duhovniki.

8. Potovalna agencija bo vsem udeležencem dala ob začetku natančen spored potovanja z naslovi hotelov, kjer bomo stanovali.

IZ ŽIVLJENJA NAŠIH LJUDI

Priznanje slovenskemu pisatelju

Eno letošnjih literarnih priznanj, ki jih podeljuje »Dunajski umetnostni sklad« (Wiener Kustfonds), je prejel tudi pisatelj Lev Detela. Nagrade so bile slovesno podeljene v četrtek 6. julija v veliki dvorani denarnega inštituta Zentralsparkasse. Ob tej priložnosti so brali tudi iz del avtorjev, ki so jih nagradili. Lev Detela je v nemščini septembra izdal roman »Spoštovanje vzbujajoče kretnje vladanja«. Pripravil je že tudi novo literarno delo ter pravkar piše novo daljšo prozo.

Pesmi Andreja Kokota v nemščini

Pri založbi »J. G. Bläschke Verlag« v Darmstadtu v Zah. Nemčiji je izšla zbirka pesmi koroškega rojaka Kokota v nemškem prevodu pod naslovom »Die Totgeglaubten« (Dozdevno mrtvi). Pesmi je deloma prevedel pesnik sam, deloma pa Peter Kersche in Hans Ogris. Uvodno besedo k izdaji je napisal Gottfried Pratschke z Dunaja. Zbirka ima 70 strani. Kokotove pesmi obravnavajo koroško kmečko idilo in stisko tamkajšnjega slovenskega človeka.

Slovenka v dunajski Operi

Marjana Lipovšek, poznana ljubljanskemu občinstvu že dalj časa kot izvrstna altiska, je bila sprejeta za solistko v dunajsko državno Opero (Staatsoper). Že doslej je žela velike uspehe po Avstriji in Zah. Nemčiji, predvsem na koncertnih odrih. Čaka pa jo še potovanje z nastopi skupaj z ljubljanskim triom Lorenz, poznanim tudi v zamejstvu, po Franciji. Nastopila bo tudi na poletnih prireditvah v Ljubljani. Z nastopom v Operi na Dunaju bo pela v vsaj tridesetih predstavah, obenem pa se bo tudi nadalje izpopolnjevala v opernem petju pod vodstvom najboljših tovrstnih strokovnjakov.

Šolske sestre na Koroškem

V Št. Jakobu v Rožu. Leta 1907 so v tem kraju blagoslovili temeljni kamen za Narodno šolo. Gradilo jo je Slovensko šolsko društvo na Koroškem, čigar predsednik je bil znani in delavni župnik Matjaž Ražun. Društvo so slovenski Korošci ustanovili, ker je bila odpravljena zadnja slovenska šola v deželi in so od tedaj obstajale samo dvojezične ponemčevalnice. To je pomenilo, da so slovenski koroški otroci takoj prešli na nemški pouk, kakor hitro so se naučili nekaj nemščine. Leta 1908 so prišle šolske sestre iz Maribora in prevzele novo narodno šolo, ki jo vodijo vse do danes. Zato so letos skupaj s šolo slavile 70-letnico bivanja v Št. Jakobu s posebno uspelo prireditvijo.

V šoli vodijo slovenski otroški vrtec, enoletno gospodinjsko šolo in triletno šolo za ženske poklice (gospodinjsko delo in pisarniško poslovanje, gostinstvo). Poučuje se slovensko in nemško; znanje obeh jezikov je dekletom, ko so šolo končale, velika prednost v službi. Učiteljski zbor šteje 14 članov in šola ima pravico javnosti, kar pomeni vse ugodnosti, ki jih imajo podobne državne šole.

Veliko delo župnika Ražuna in požrtvovalnih šolskih sester daje torej še danes svoje sadove v veliko dobro slovenskim koroškim rojakom.

V Št. Rupertu pri Velikovcu. Tudi tu je bila že pred prvo vojno zgrajena narodna šola, v kateri danes slovenske šolske sestre vodijo dekliško kmetijsko-gospodinjsko šolo, eno- in dveletno, iz katere gredo lahko učenke naprej v medicinsko šolo, ali za otroške vrtnarice in v druge strokovne poklice. Vsako leto priredijo ob sklepu šolskega leta razstavo krojnih izdelkov in kuharskih sposobnosti, ki vzbujajo med obiskovalci splošno pozornost, poleg tega pa tudi kulturno prireditev. Letos so prireditev počastili s svojim obiskom velikovški župan, dekan, zastopniki Rdečega križa, predsednik Narodnega svéta, jugoslovanski generalni konzul v Celovcu, poseben avtobus pa je prišel tudi iz Trsta s primorskimi rojaki.

»Studia Slovenica«

Slovenska založba tega imena ima sedež v Washingtonu (P. O. Box 4531, Washington,, D. C. 20017) in v New Yorku (P. O. Box 232 New York, N. Y. 10032). Njen namen izdajati v angleškem jeziku knjige o slovenskih raziskavah in študijah. Doslej so izšla dela o slovenskem položaju v Evropi, Slovencih v New orku in Bridgeportu, ki jih je napisal prof. Janez Arnež, Alojzija Kuharja deli o spreobrnitvi Slovencev in o nemško-slovenski jezikovni meji ter o slovenski srednjeveški zgodovini, Maksimilijana Jezernika knjiga o škofu Baragi, prof. Hočevarja delo o slovenskem gospodarstvu v zadnjih sto letih, Paula Alexandra o izrabi kraških tal ob Zg. Pivki in spominska knjiga o delu kiparja Goršeta, ki sta jo sestavila prof. Janez Arnež in Rudi Večerin. Slednja je izšla leta 1971 (druge pa že prej) in ima poleg slik najvažnejših umetnikovih del tudi nadrobne uvodnike, v katerih prikažejo pisci njegovo življenje in delo.

Zadnja izdaja je bibliografija del o Jugoslaviji v tujih jezikih, obsežen seznam, ki ga je sestavil Valentin Leskovšek in je nepogrešljiv priročnik za univerze v anglosaškem svetu kakor tudi drugod, kjer se ukvarjajo z jugoslovanskimi študiji. V tem seznamu je sorazmerno malo tujih del o Sloveniji ali pa so starejšega nastanka. Zato je toliko bolj potrebno, da obstaja posebna založba za izdajo slovenskih znanstvenih spisov v angleškem jeziku. Potrebno pa bi bilo, da jo podprejo tudi drugi naši strokovnjaki, ki delujejo v anglosaškem svetu.

OBVESTILA

Na praznik karmelske Matere božje, v nedeljo 16. julija, bo ob 17. uri slovenska maša v cerkvi na Greti (Trst).

XVII. srečanje slovenskih duhovnikov iz zamejstva in zdomstva bo v Marijanišču v Celovcu od 21. do 23. avgusta. V ponedeljek 21. avgusta na večer prihod in večerja ob 19. uri (sončni čas). V torek 22. avgusta ob 7,30 koncelebracija, ob 8,30 predavanje dr. Jožeta Krašovca »Religiozno izkustvo svetopisemskih pisateljev«, 1. del z razgovorom. Popoldne ob 15. uri poročila zastopnikov iz posameznih škofij oz. dežel o dušnopastirskih izkušnjah. V sredo 23. avgusta ob 7,30 koncelebracija, ob 8,30 2. del predavanja dr. Jožeta Krašovca. Po kosilu razhod. Do Marijanišča se pride mimo Mohorjeve hiše po Viktringstrasse prek Banhofstrasse do železniške proge, od tam na levo ob železnici proti Dunaju še kakih 200 metrov in nato spet na levo v vrt Marijanišča, kjer je dosti parkirnega prostora. Prijave na Dušnopastirski urad, Viktringer Ring 26, A - 9020 Klagenfurt-Celovec, Austria.

Duhovne vaje za duhovnike bodo v Katol. domu prosvete »Sodalitas« v Tinjah na Koroškem - 9121 Tainach, Kärnten, Austria od 30. avgusta ob 18. uri do 2. septembra ob 13. uri in od 26. sept. ob 18. uri do 29. sept. ob 13. uri. Vodil jih bo dr. Franc Kranberger iz Maribora.

Poletni tečaj za izobražence bo v Tinjah na Koroškem v Katol. domu prosvete »Sodalitas« (9121 Tainach, Kärnten, Austria) od 28. avg. ob 9. uri do 29. avg. ob 17. uri. Na sporedu so štiri predavanja: podoba Boga v industrijsko-tehnični kulturi; upanje sekulariziranega človeka in krščansko upanje; teološka govorica in sodobni človek; nova pota slovenske evangelizacije. Predavatelja sta: škof dr. Vekoslav Grmič in bogoslovni prof. dr. Jože Rajhman.

DAROVI

Za sklad Katoliškega glasa: Leopolda Kralj 12.000; N. N. 2.000; K. J. 3.000 lir.

Za Alojzijevišče: Iva Galassi v spomin na pokojne 20.000; K. J. 3.000 lir; Dori Uršič 3 DM.

Za Zavod sv. Družine: K. J. 3.000 lir.

Za cerkev sv. Ivana v Gorici: N. N. 1.000; najemniki iz ul. S. Chiara v spomin Amalije Moretti 10.000; N. N. 10.000 lir.

Ana Brezigar, Gorica: za cerkev sv. Ivana v Gorici, za Alojzijevišče, za Zavod sv. Družine, za sklad Katoliškega glasa, za Našo pot in za Katoliški dom po 20.000 lir.

Za Katoliški dom: Mar. družba 20.000; K. K. 40.000; N. N. 40.000 lir.

N. N., Gorica: za cerkev sv. Ivana v Gorici 50.000; za svetogorsko svetišče, kapelo bl. p. Leopolda v Domju in za Alojzijevišče po 10.000; za Zavod Sv. Družine, za tiskovni sklad Katol. glasa, za Katol. dom in za misijone po 5.000 lir.

Za goriško glasilo SSk »Našo pot«: N. N., Gorica, 2.500 lir.

Za cerkev na Opčinah: Zmaga Malalan 2.000; družina Kalc ob krstu male Mojce 10.000; razni 6.800 lir; N. N. 20,5 USA dol.

Za cerkev na Banah: družina Budai v spomin Evgena Richter 3.000 lir.

Za cerkev na Ferlugah: Anica Ferluga: 10.000 lir.

Za kapelo p. Leopolda v Domju: nabirka ob prazniku sv. Urha v Samatorci 23.000 lir.

Za gobavce v misijonih: v spomin pok. Anice in Angela Kralj iz Gabrovca N. N. 5.000 lir.

Za misijone: sestra Roberta v spomin umrlega brata Bruna Zugna 100.000 lir.

Vsem plemenitim darovalcem Bog povrni, rajnim pa daj večni pokoj!

Radio Trst A

Časnikarski programi ob nedeljah: Poročila ob 8., 12., 19; kratka poročila ob 11., 14; novice iz Furlanije-Julijske krajine ob 11., 14., 19.15. Ob 8.30 kmetijska oddaja, ob 9. sv. maša.

Časnikarski programi od ponedeljka do sobote: Poročila ob 7., 10., 13., 15.30, 19. Kratka poročila ob 9., 11.30, 17., 18. Novice iz Furlanije-Julijske krajine ob 8., 14., 19.15.

Spored od 16. do 22. julija 1978

Nedelja: 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu. 9.45 Vedri zvoki. 10.30 Orkester. 11.05 Mladinski oder: »Dom brez mamice«. 11.35 Nabožna glasba. 13.00 Oprostite... 13.20 Poslušajmo spet. 15.00 Nedeljsko popoldne.

Ponedeljek: 9.30 Tone Penko: Živalstvo Jadranskega morja. 10.05 Koncert. 10.45 Cicibani poslušajo. 11.00 Naš gorski svet. 12.00 Poslušali boste. 13.15 Slovenske ljudske pesmi. 14.10 Spoznavajmo gobe. 14.20 Koncerti »Live«. 15.35 Uspešnice naše dežele. 17.05 Deželni orkestri. 18.05 Čas in družba. 18.20 Operna glasba.

Torek: 9.05 Veliki orkestri. 9.30 Vinko Beličič: Prelistavanje poldavnine. 10.05 Koncert. 10.45 Cicibani telovadijo. 11.00 »San Michele«, 5. del. 13.15 Zborovska glasba. 14.10 Mladi na počitnicah. 14.20 Jugoslovanska glasba. 16.30 Otroci, ali veste da... 17.05 150. obletnica Schubertove smrti. 18.05 Zgodovina slovenskega gledališča.

Sreda: 9.05 Folklora slovanskih narodov. 9.30 Antologija ljubezenske lirike. 10.05 Koncert. 10.45 Cicibani poslušajo. 11.00 Ljudje in dogodki. 12.00 Najboljše zdravilo vseh časov - smeh. 14.10 Mladi na počitnicah. 14.20 Prijeten popoldan z vami. 16.30 Otroci pojo. 17.05 Simfonični orkester iz Turina. 18.05 »Pilot brez nog«, rad. zgodba.

Četrtek: 9.05 Včeraj in danes. 9.30 Govorimo o manjšinah. 10.45 Cicibani rišejo. 11.00 »San Michele«, 6. del. 13.15 Primorska poje. 14.10 Mladi na počitnicah. 14.20 Mladi in glasba. 15.35 Plošče za najstnike. 16.30 Odprimo knjigo pravljic. 17.0 Orkester RTV Ljubljana. 18.05 Slovenska politična in socialna misel. 18.25 Operna glasba.

Petek: 9.05 Jazz. 10.05 Koncert. 10.45 Cicibani telovadijo. 11.00 Tržaške črtice Zofke Kvedrove. 12.00 Festival domače glasbe Števerjan '78. 13.15 Primorska poje. 14.10 Mladi pisci. 14.20 Resno, a ne preresno. 15.35 Nove plošče. 17.05 300-letnica Vivaldijevega rojstva. 18.05 Zgodovina filmske umetnosti. 18.20 Operna glasba.

Sobota: 9.05 Iz vseh koncev sveta. 9.30 Naš horoskop. 10.05 Koncert. 10.30 Kulturno pismo. 13.15 Tržaški polifonski zbor in zbor »G. B. Candotti« iz Codroipa. 14.10 Mladina. 14.20 Kje so tiste stezice. 15.35 Glasba. 17.05 London Symphony Orchestra. 18.05 »Primož Trubar na Goriškem«, Radijska igra. 18.45 Vera in naš čas.

Počitniške kolonije

Prejšnji teden so odpotovali na letovanje v hribe (Comeglians) in k morju (Šempolaj-Nabrežina) dečki iz slovenskih osnovnih šol na Goriškem in iz nižje srednje šole v Gorici; kolonijo organizira Slov. Vincencijeva konferenca iz Gorice.

Letovali bodo 25 dni; vrnili se bodo iz Comegliansa dne 28. julija dopoldne okrog enajstih, iz Šempolaja pa 29. julija popoldne.

Deklice bodo odšle v hribe 28. julija popoldne okrog 16,30 izpred železniške postaje v Gorici; k morju pa se bodo podale 1. avgusta popoldne ob 17. uri, tudi one izpred železniške postaje.

Zdravniški pregled za deklice iz goriške občine se bo vršil 17. julija od 9,30 dalje v Higienskem uradu v ul. Mazzini.

Prostih je še nekaj mest za letovanje v hribih; kdor se hoče vpisati, naj to napravi do 20. julija; napravi naj si zdravniško »skedo« in naj javi ime in priimek ter rojstne podatke na Placuti 18, tel. 83177.

★

Mladenič, prost vojaščine, ali moški, dobi zaposlitev v Katoliški knjigarni v Gorici, Piazza Vittoria 25. Prošnjo z vsemi podatki naslovite na knjigarno v teku osem dni.

★

Tržaška družina brez otrok išče za lažja domača dela stalno hišno pomočnico. Odlični pogoji. Telefonirati v opoldanskih ali večernih urah na št. 762975.

OGLASI

Za vsak mm višine v širini enega stolpca: trgovski 100 lir, osmrtnice 150 lir, k temu dodati 14 % davek IVA.

Odgovorni urednik: *msgr. Franc Močnik*
Tiska tiskarna Budin v Gorici

Izdaja Katoliško tiskovno društvo